

۸- در ماده ۱ قانون تشدید مجازات مرتکبین اختلاس، ارتشاء و کلاهبرداری مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام، دادگاه به صدور حکم بر رد اصل مال و در ماده ۵ همان قانون به رد وجه یا مال مورد اختلاس، مکلف شده است. بنابراین بدیهی است دادگاه زمانی می‌تواند حکم به رد اصل مال صادر نماید که اصل مال موجود باشد. چه صدور حکم به رد اصل مالی که وجود خارجی ندارد، نقض غرض و غیرقابل اجرا خواهد بود.

۹- صدور حکم به رد مثل یا قیمت مال مسروقه، جلب رضایت شاکی، جبران ضرر و زیان وارده به شاکی به صورت کلی و بدون تعیین مبلغ، نوع و ویژگیهای مال، و حتی صدور حکم به جبران ضرر و زیان بدون ارزیابی کارشناس و تقدیم خواسته از سوی خواهان دشواریهای زیادی را در مرحله اجرای حکم پدید می‌آورد که حتی در برخی مواقع اجرای حکم را ممتنع می‌نماید.

***

هزینه دادرسی و میزان ابطال تمبر

محمد جهانگیرآریان پور، قاضی دادگستری ایلام

۱- تفاوت بین قرار، حکم و رأی

تمامی تصمیماتی که دادگاه اتخاذ می‌نماید رأی است و این رأی دادگاه اگر در ماهیت دعوا باشد یعنی بیان نماید که ادعا ثابت است یا ثابت نیست و یا متهم مرتکب بزه شده است یا مرتکب نشده است حکم می‌باشد ولی اگر در ماهیت امر نباشد قرار است پس بایستی در ابطال تمبر هزینه دادرسی مرحله تجدیدنظر دقت خاصی داشته باشیم که این رأی دادگاه حکم است و یا قرار چون که هزینه متفاوت است مخصوصاً در مواقعی که علیه خواهان حکم صادر شده است.

۲- دعوی حقوقی، ممکن است مالی و یا غیرمالی باشد.

الف - دعوی مالی: دعویایی است که جهت اثبات حق عینی و یا حق دینی اقامه

می شود و نتیجه آن این است که مستقیماً بار مالی به همراه دارد.

مصادیقی از دعاوی مالی:

۱- مطالبه خسارت، طلب، ضرر و زیان ناشی از جرم، مهریه، اجرت المثل، اجاره بها، نفقه، اجرت المثل، اجرت المسمی.

۲- الزام به تنظیم سند رسمی و انتقال ملک، اتومبیل، تلفن و...

۳- ابطال معامله، فسخ معامله، بطلان معامله

۴- استرداد اموال

ب- دعوی غیر مالی: دعوائی است که در جهت اثبات حقی از حقوق که مستقیماً نتیجه مالی نداشته باشد اقامه می شود. ضمناً قانونگذار در بعضی موارد هم هزینه بعضی از دعاوی را غیر مالی اعلام نموده است.

مصادیق دعاوی غیر مالی و آنچه که قانونگذار هزینه دعوی غیرمالی را برای آنها تعیین نموده است:

۱- تخلیه، انتزاع ید، خلع ید مگر آن که مالکیت محل نزاع باشد، تصرف عدوانی، ایجاد مزاحمت، ممانعت از حق

۲- دعاوی مربوط به سبیل احوال دوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۳- گواهی عدم امکان سازش، اصل نکاح، طلاق، فسخ نکاح

۴- تأمین دلیل، تأمین خواسته

۵- دعاوی ثبت اختراع، ثبت علامت تجاری

۶- دعوی تنظیم اجاره نامه رسمی

۷- اعتراض به ثبت

۸- اعسار از پرداخت هزینه دادرسی

۹- دعاوی خانوادگی از قبیل طلاق، گواهی عدم امکان سازش، اصل نکاح و طلاق،

وقف نسب، نفی ولد همچنین وقف، حبس تولیت و وصیت

۳- امور حسبی: اموری است که دادگاهها مکلفند نسبت به آن امور اقدام نموده و

تصمیمی اتخاذ نمایند بدون آن که رسیدگی به آن امور (برخلاف دعاوی حقوقی و کیفری) متوقف بر وقوع اختلاف و منازعه و اقامه دعوی از طرف آنها باشد یعنی جهت رسیدگی به دعاوی حقوقی و کیفری لازم است که اولاً اختلافی در میان باشد ثانیاً از طرف مدعی تقاضای رسیدگی به عمل آید ولی در امور حسبی لازم نیست که حتماً این شرط محقق باشد تا دادگاه رسیدگی نماید.

اموری از قبیل قیمومت (نصب و عزل قیم)، امور راجع به امین (ضم امین به ولی، عزل امین، امین غایب و...) امور راجع به ترکه متوفی (مهر و موم، تحریر ترکه، موت فرضی، تصدیق انحصار وراثت، گواهی رشد، حکم حجره، از امور حسبی می‌باشند هزینه رسیدگی به این امور پانصد ریال می‌باشد نباید این امور را دعوی حقوقی قلمداد نمود.

۴- دعوی کیفری: دعوائی که به موجب آن شخص متهم به ارتکاب جرم (نقض مقررات کیفری) از سوی دادگاه به جهت شکایت شاکی خصوصی و یا رئیس حوزه قضایی و یا هر دوی آنان مورد تعقیب قرار می‌گیرد و ممکن است جرم ارتکاب یافته از سوی متهم یک و یا دو جنبه داشته باشد یکی حیثیت عمومی و دیگری حیثیت خصوصی که اقامه دعوی و تعقیب متهم از حیث جنبه عمومی با رئیس حوزه قضایی می‌باشد و از حیث جنبه خصوصی با شاکی خصوصی و اگر جرمی این دو جنبه را داشته باشد موجب دو ادعا می‌شود. ادعای عمومی برای حفظ حقوق عمومی و ادعای خصوصی برای مطالبه ضرر و زیان شخصی، برای تعقیب کیفری متهم از حیث شکایت عمومی (رئیس حوزه قضایی) نیازی به پرداخت هزینه دادرسی نیست. به استناد ماده ۳ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین هزینه‌های دادرسی و دفتر به شرح زیر می‌باشد که به صورت تمبر الصاق و ابطال می‌شود.

الف - هزینه‌های دفتر و اوراق قضایی

بهای هر برگ دادخواست، اظهارنامه، اجرائیه یک صد ریال می‌باشد.

هزینه تطبیق اوراق با اصل دویست ریال می‌باشد.

هزینه صدور هرگونه گواهی برای اصحاب دعوی دویست ریال می‌باشد.

هزینه ابلاغ اظهارنامه و واخواست نامه یک هزار ریال می‌باشد.

بدواً باید گفت که جهت رسیدگی به هرگونه دعوی چه حقوقی و چه کیفری علاوه بر حقوق مقرری که به شرح آتی بیان خواهد شد لازم است که خواهان و یا شاکی خصوصی مبلغ یک هزار ریال پردازد که اصطلاحاً حق ورودی می‌گویند و در نتیجه چه بر روی برگ دادخواست حقوقی و یا شکایت کیفری مبلغ یک هزار ریال تمبر باطل شود.

ب- هزینه دادرسی دعاوی حقوقی

۱- مرحله بدوی دعاوی غیرمالی، علاوه بر اخذ هزینه اوراق دادخواست، هزینه تطبیق اوراق با اصل، هزینه ورودی (یک هزار ریال) خواهان بایستی مبلغ پنج هزار ریال پرداخت نماید.

۲- مرحله تجدید نظر در دعاوی غیرمالی زمانی که منجر به صدور حکم شود چه له خواهان و چه علیه خواهان، با توجه به این که قانونگذار به صراحت هزینه مرحله تجدید نظر خواهی از احکام مربوط به دعاوی غیرمالی را اعلام ننموده و به نحو مطلق در بند ۱۳ ماده ۳ قانون مرقوم هزینه دادرسی در دعاوی غیرمالی بدون ذکر مرحله بدوی یا تجدید نظر پنج هزار ریال تعیین نموده است هزینه دادرسی این مرحله نیز پنج هزار ریال می‌باشد.

۳- هزینه دادرسی مرحله بدوی دعاوی مالی، تا ده میلیون ریال و نیم درصد ارزش خواسته و اگر ارزش خواسته بیش از ده میلیون ریال باشد تا ده میلیون ریال یک و نیم درصد ارزش خواسته و نسبت به مازاد دو درصد ارزش خواسته که هزینه دادرسی به صورت تمبر الصاق و ابطال می‌نماید و اگر در دعوی مالی قیمت خواسته تقویم نشده باشد خواهان مبلغ دو هزار ریال تمبر الصاق و ابطال می‌نماید و بقیه هزینه دادرسی بعد از تعیین خواسته و صدور حکم دریافت خواهد شد.

۴- هزینه دادرسی مرحله تجدید نظر از احکام دعاوی مالی در صورتی که مرجع

تجدید نظر دیوان عالی کشور باشد، اعاده دادرسی، اعتراض ثالث، فرجام احکامی که محکوم به آن تا مبلغ ده میلیون ریال باشد (ممکن است این محکوم به صورت صدور حکم بر محکومیت خوانده باشد و یا صدور حکم بر بی حقی و یا بطلان دعوی خواهان) سه درصد ارزش محکوم به (نه خواسته) و مازاد بر آن نسبت به مازاد چهار درصد ارزش محکوم به - البته در حال حاضر دیوان عالی کشور مرجع تجدید نظر از احکام حقوقی نمی باشد.

۵- مرحله تجدید نظر در دادگاه تجدید نظر و واخواهی از احکام غیابی، سه درصد ارزش محکوم به

۶- هزینه تجدید نظر خواهی از کلیه قرارهای قابل تجدید نظری که در رابطه با پرونده های حقوقی صادر می شود از قبیل رد دادخواست، رد دعوی، سقوط دعوی، عدم استماع دعوی، ابطال دادخواست یک هزار ریال می باشد.

ج- هزینه دادرسی دعاوی کیفری

۱- مرحله بدوی: درخواست تعقیب کیفری (با همان شکایت شاکی خصوصی) صرفاً مستلزم پرداخت هزینه ورودی به مبلغ یک هزار ریال می باشد به استثناء چک که علاوه بر پرداخت هزینه ورودی، اگر مبلغ چک تا مبلغ یک میلیون ریال باشد شاکی علاوه بر هزینه ورودی بایستی مبلغ یک هزار ریال دیگر تمبر باطل نماید و اگر مبلغ چک بیش از یک میلیون ریال باشد علاوه بر هزینه ورودی (یک هزار ریال) و هزینه یک میلیون ریال اول (که هزار ریال می باشد) نسبت به مازاد تا ده میلیون ریال مبلغ سه هزار ریال اخذ می شود (یعنی جمعاً پنج هزار ریال) و اگر مبلغ چک بیش از ده میلیون ریال باشد علاوه بر پنج هزار ریال) مبلغ ده هزار ریال دیگر (جمعاً پانزده هزار ریال) اخذ می شود.

۲- مرحله واخواهی از احکام کیفری هزینه ندارد.

۳- مرحله تجدید نظر خواهی از احکام کیفری ده هزار ریال می باشد.

۴- مرحله تجدید نظر خواهی از قرارهای کیفری یک هزار ریال می باشد.

د- امور حسبی

صرفاً مبلغ بانصدریال هزینه دارد.

و- امور متفرقه

۱- اعتراض به قرارها (یعنی اعتراضی که در همان شعبه مورد رسیدگی قرار می‌گیرد.) هزینه ندارد مثلاً اعتراض به صدور قرار تأمین خواسته و یا اعتراض به قرار رد صادره از دفتر.

۲- اگر خواهان جهت تهیه نسخه‌های دوم به بعد دادخواست از برگ اول پس از نگارش دعوی کپی بگیرد هزینه برگ دادخواست (یکصدریال) اخذ نمی‌شود ولیکن چون کپی است باید برابر با اصل شود و مبلغ دویست ریال برای هر برگ ۲۰۰ ریال تمبر باطل نماید.)

۳- در مواقعی که کپی سندی و یا کارتی که برای تطبیق با اصل ارائه می‌شود هم باید رو و هم پشت آن برابر با اصل شود و چهارصد ریال تمبر باطل شود.

۴- جهت رسیدگی به دعوی ضرر و زیان ناشی از جرم و یا تأمین خواسته در امور کیفری، مدعی خصوصی باید وفق مقررات مربوط به دعاوی حقوقی هزینه دادرسی چه در مرحله تجدیدنظر و چه بدوی پردازد و هرگاه استطاعت تأدیه هزینه دادرسی را نداشته باشد و از دادگاه تقاضای معافیت نماید پس از اظهار نظر رئیس حوزه قضایی و یا معاون وی به طور موقت از پرداخت هزینه دادرسی معاف می‌شود.

۵- در پرونده‌های کیفری، تجدیدنظر خواهی مدعی خصوصی نسبت به رأی صادره مورد ضرر و زیان ناشی از جرم مستلزم پرداخت هزینه دادرسی وفق مقررات می‌باشد.

۶- تجدیدنظر خواهی محکوم علیه نسبت به محکومیت کیفری خود و ضرر و زیان ناشی از جرم مستلزم پرداخت هزینه دادرسی نسبت به امر حقوقی نمی‌باشد و صرفاً مبلغ ده هزار ریال پرداخت می‌نماید و اگر زندانی باشد نسبت به امری که به موجب آن بازداشت است معاف خواهد بود.

۷- رئیس حوزه قضایی و معاون وی می‌توانند در امور کیفری تجدیدنظرخواه (چه

شاکی چه متهم) را از پرداخت هزینه دادرسی معاف نمایند.

۸- هزینه اجرا و یا به عبارت دیگر نیم عشر به شرح زیر اخذ می شود (در دعاوی حقوقی) در دعاوی غیر مالی و احکامی که محکوم به آن تقویم نشده است از ده هزار ریال تا پنجاه هزار ریال به تشخیص دادگاه می باشد. در دعاوی مالی یک بیستم محکوم به می باشد.

احکام تخلیه عین مستأجره سی درصد اجاره بهای یک ماهه می باشد.

که در برگه اجرائیه ذکر می شود و از محکوم علیه اخذ و به صندوق دولت واریز می شود و دیگر تمبری باطل نمی شود.

۹- مالیات حق الوکاله که به طور علی الحساب از سوی وکلا بایستی پرداخت شود. پنج درصد حق الوکاله می باشد که وکلا باید در وکالتنامه دقیقاً مبلغ حق الوکاله را ذکر نمایند و اگر ذکر نکنند وکالت آنها پذیرفته نمی شود و اگر حق الوکاله بیش از تعرفه باشد براساس مبلغ توافق شده مالیات حق الوکاله اخذ می شود و اگر کمتر از تعرفه باشد باید وفق تعرفه مالیات حق الوکاله را پردازد همچنین وکلا علاوه بر مالیات حق الوکاله معادل نصف آنچه که بابت مالیات می پردازند به صندوق تعاون وکلای دادگستری پرداخت نمایند و این پرداخت نیز به صورت ابطال تمبر صورت می گیرد.

نمایه هزینه های دادرسی و دفتر و اجرا

۱- برگه دادخواست، اظهارنامه، اجرائیه / هر برگ یکصد ریال

۲- هزینه برابر با اصل / دوپست ریال

۳- هزینه صدور گواهی از سوی دفاتر / دوپست ریال

۴- هزینه ابلاغ اظهارنامه، وخواست نامه / یک هزار ریال

۵- هزینه ورودی کلیه دعاوی (کیفری و حقوقی) و امور حسبی / یک هزار ریال

۶- هزینه رسیدگی به امور حسبی / پانصد ریال به علاوه هزینه ورودی

- ۷- هزینه رسیدگی به دعاوی غیرمالی / پنج هزار ریال
- ۸- هزینه واخواهی و تجدید نظرخواهی از احکام در دعاوی غیر مالی هزینه اعاده دادرسی، اعتراض ثالث، فرجام / پنج هزار ریال
- ۹- هزینه مرحله بدوی دعاوی مالی / تاده میلیون ریال یک و نیم درصد ارزش خواسته و نسبت به مازاد ۲ درصد ارزش خواسته بعلاوه هزینه ورودی
- ۱۰- هزینه واخواهی و تجدیدنظرخواهی از احکام در دعاوی مالی / سه درصد ارزش محکوم به
- ۱۱- هزینه اعاده دادرسی، اعتراض ثالث و فرجام / تاده میلیون ریال سه درصد ارزش محکوم به و نسبت به مازاد چهار درصد ارزش محکوم به
- ۱۲- هزینه تجدیدنظرخواهی از قرارهای کیفری و حقوقی / هزار ریال
- ۱۳- هزینه دادرسی دعاوی کیفری / صرفاً مبلغ یک هزارریال به عنوان حق ورودی اخذ می شود به جز چک که هزینه دیگر به شرح آتی اخذ می شود
- ۱۴- هزینه دادرسی دعوی کیفری چک / (تا یک میلیون ریال یک هزار ریال) و نسبت به مازاد تا ده میلیون ریال (سه هزار ریال) و اگر مبلغ چک از (ده میلیون ریال بیشتر باشد نسبت به مازاد ده هزار ریال) و هزینه ورودی نیز (هزار ریال) اخذ می شود
- ۱۵- هزینه تجدیدنظر خواهی از احکام کیفری / ده هزار ریال
- ۱۶- واخواهی از احکام کیفری / هزینه ندارد
- ۱۷- هزینه اجرا در دعاوی مالی / یک بیستم محکوم به
- ۱۸- هزینه اجرا در دعاوی احکام تخلیه / سی درصد اجاره بهای یک ماه
- ۱۹- هزینه اجرا احکام غیرمالی و احکامی که محکوم به تقویم نشده / از ده هزار ریال تا پنجاه هزار ریال به تشخیص دادگاه
- ۲۰- مالیات حق الوکاله / پنج درصد حق الوکاله
- ۲۱- سهم صندوق تعاون / دو و نیم درصد حق الوکاله